

Community based veiligheid

Hoe bewonersinitiatieven
bijdragen aan preventie

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Voorwoord

Hoe dragen bewonersinitiatieven bij aan de veiligheid in buurten en wijken? Dat was de startvraag voor deze verkenning. Movisie ging op bezoek bij drie bewonersinitiatieven: het Vadercentrum in Den Haag, stichting MoedersKracht in Amsterdam en Futsal Chabbab in Nijmegen. De betrokkenen vertellen over wat hen drijft om zich in te zetten voor de wijk, hoe zij hun bijdrage aan veiligheid in de wijk vormgeven en wat daarvoor nodig is. Hun verhalen vind je terug in drie casusbeschrijvingen in deze publicatie.

Daarnaast ging Movisie in gesprek met drie experts: wetenschappers die elk vanuit een eigen perspectief (criminaliteit en ondermijning, lokaal veiligheidsbeleid en vanuit de relatie tussen bewoners en politie en wijkprofessionals) naar het thema veiligheid kijken. Hun bevindingen zijn gebruikt om de verhalen van de bewonersinitiatieven en in een bredere context te plaatsen en te analyseren.

Met deze publicatie wil Movisie bijdragen aan meer kennis bij gemeenten en wijkprofessionals over de behoeften van lokale initiatieven bij het versterken van de veiligheid. Inzicht in hun kracht en reikwijdte heeft nieuwe actualiteit gekregen met het in 2022 gelanceerde Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid door het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Radboud Engbersen
Projectleider sociale basis

Voorwoord

Inleiding

1. Vadercentrum Adam Den Haag

2. St. Buurtmoeders MoedersKracht Amsterdam Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab) Social Work Nijmegen

Reflectie

Inleiding

Community based veiligheid: investeren in het sociale weefsel van wijken

Deze publicatie heeft veiligheid als onderwerp. Het is een thema dat al decennialang een prominente plaats heeft in het beleid van rijk en gemeenten. Tot op de dag van vandaag. Zie bijvoorbeeld het recent geïntroduceerde Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Met dit nationale programma wil het Rijk in nauwe samenwerking met gemeenten de komende 15 tot 20 jaar de leefbaarheid én veiligheid in de meest kwetsbare gebieden in Nederland vergroten. Waarom belichten we dit thema vanuit Movisie? Dat doen we omdat veiligheidsproblemen ook samenlevingsproblemen zijn. Veiligheidsproblemen laten zich niet louter met politie, justitie, opsporingsdiensten en de beveiligingsbranche oplossen, en zeker niet voorkomen. Ook bewoners en hun verbanden vervullen daarin een belangrijke rol. We spreken in dit verband van community based veiligheid.

De invalshoek van community based veiligheid sluit aan bij een beweging die zich al een tijd aftekent, namelijk het voorkomen en verminderen van sociale problemen door de sociale en pedagogische basis te versterken. Het gaat hier zowel om de bewoner en zijn verbanden, als om de kring van eerstelijnsprofessionals opererend op het schaalniveau van wijk en buurt. Denk aan schoolmaatschappelijk werkers, religieuze leiders, wijkagenten, jongerenwerkers, (sport)opbouwwerkers, maar ook aan rolmodellen en (sociale) ondernemers.

Community based veiligheid is geen nieuw perspectief. Zo heeft de Stichting Maatschappij en Veiligheid gedurende haar bestaan vaak aandacht gevraagd voor de inbreng van burgers en opbouwwerkers¹. Maar ook al is het perspectief van community based veiligheid niet volledig nieuw, het vraagt in het licht van de actualiteit nieuwe aandacht en aanscherping. Heel veel maatschappelijk onbehagen vertaalt zich momenteel in gevoelens van onveiligheid.² Ook is de jeugdcriminaliteit in de zwaardere categorieën toegenomen, is de georganiseerde criminaliteit (ondermijning) steeds zichtbaarder aanwezig in wijken en is ook de digitale criminaliteit sterk gestegen.³

Community based veiligheid legt de nadruk op het versterken van gemeenschappen. In wijken met weinig sociale samenhang zijn er veel onveiligheidsgevoelens en wordt makkelijker de weg ingeslagen naar een criminele carrière⁴. En angst leidt tot passiviteit. Bewoners durven elkaar in deze wijken vaak niet aan te spreken, niet altijd uit onverschilligheid, maar omdat ze elkaar niet goed kennen en kunnen inschatten.

- 1 Toenders e.a. (1999). Veilig in de wijk. Sociale zelfredzaamheid in de praktijk. Dordrecht: SMVP. NB: Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV) heette eerst Stichting Maatschappij en Politie (SMP).
- 2 Steden, Ronald van (2023). Het onbehagen van juf Ank. Over veiligheid en vertrouwen in roerige tijden. Amsterdam.
- 3 Pieter Tops, Julien van Ostaaijen en Rob Boswijk (2022). Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030. Normaliseren, versnellen en alert blijven. VNG/Stichting Maatschappij en Veiligheid.
- 4 Hart, Joep de (red.) (2002). Zekere banden. Sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid. Den Haag; Oppelaar, Janneke en Karin Wittebrood, Angstige burgers? (2006). Den Haag.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Ze vragen zich af of er wel sprake is van een gedeeld normbesef. Hebben hun buurgenoten wel dezelfde opvattingen over opvoeden, het schoonhouden van portieken, het (verkeerd) aanbieden van huisvuil, en het brutale gedrag van kinderen en jongeren tot laat in de avond?⁵ Daarnaast tref je er ook veel wantrouwen aan tegenover overheden en instanties. Dat maakt investeringen in het sociale weefsel van wijken niet gemakkelijk⁶, wél noodzakelijk. Ook om te voorkomen dat inwoners te gemakkelijk kiezen voor een loopbaan in een alternatieve kansenstructuur waar bedragen te verdienen zijn die met een eenvoudige reguliere baan nooit zijn te verdienen, en zeker niet als vakkenvuller in een supermarkt.

In deze publicatie werken we drie casussen uit. Ze laten zien dat het mogelijk is wijkgemeenschappen te versterken, óók in wijken die niet als gemakkelijk te boek staan. Zo beschrijven we in de eerste casus het vadercentrum Adam in de Haagse wijk Laakkwartier.⁷ 23 jaar geleden startte het als klein buurtvadersproject waarna het uitgroeide tot een multifunctioneel centrum, gerund door tientallen vrijwilligers, waar gemiddeld duizend bezoekers per week gebruik van maken. Er worden tal van activiteiten uitgevoerd die bij elkaar opgeteld een belangrijke positieve impact hebben op de wijkveiligheid.

De tweede casus gaat over de buurtmoeders van stichting MoedersKracht in Amsterdam Nieuw-West. Net als het vadercentrum slagen de moeders erin een vertrouwensband met jongeren en buurtbewoners op te bouwen. Ze nemen een eigen positie in tussen politie en jongerenwerkers. De moeders lopen

drie avonden in de week preventierondes, daarnaast ontplooiën ze tal van aanpalende activiteiten. Door al deze activiteiten staan ze in verbinding met heel veel wijkbewoners en (gemeentelijke) instanties. Jongeren accepteren hun autoriteit en laten zich door hen corrigeren.

Futsal Chabbab, de derde casus die we beschrijven, is al meer dan 20 jaar in Nijmegen actief. Rellen door jongeren in 2001 in de wijk Heseveld waren de reden voor Saïd Achouitar om Futsal Chabbab op te richten (nu onderdeel van FC Social Work). De organisatie richt zich op jongeren uit aandachtswijken en helpt hen onder andere bij het behalen van een startkwalificatie rond hun achttiende. Ook bij FC Social Work draait het om het opbouwen van een vertrouwensrelatie. Met succes, zo blijkt uit onze gesprekken met dit initiatief, ook voor de veiligheid in de wijken.

Tot slot hebben we voor deze publicatie met drie wetenschappers gesproken. Het gaat om Pieter Tops, Julien van Ostaaïjen en Corina Duijndam. Pieter Tops is bijzonder hoogleraar Ondermijningsstudies aan de Universiteit Leiden en lector politie en openbaar bestuur aan de Politieacademie. Hij is medeauteur van *Preventie met Gezag. Een strategie voor weerbare wijken* (2021) en het essay *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030* (2022), geschreven voor de VNG. Julien van Ostaaïjen is als lector Recht en Veiligheid verbonden aan Avans Hogeschool en als universitair docent aan Tilburg University en co-auteur van het essay *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030*. Corina Duijndam is werkzaam als docent Social Work & coördinator Students4Students coachingproject bij Hogeschool Inholland.

5 Wonderen, Ron van & Engbersen, Radboud (2010). 'Alleen samen optrekken tegen onveiligheid helpt'. In: Tijdschrift voor Volkshuisvesting, 16(4), 30-35.

6 Kremer, M. en L. Verplanke (2004). 'Bang in de buurt. Hoe professionals en burgers de buurt veiliger kunnen maken.' In: RMO (2004), Sociale veiligheid organiseren. Naar herkenbaarheid in de publieke ruimte. Advies 31. Den Haag, p. 177-213.

7 Zwaard, Joke van en Corrie Kreuk (2012). Ik kwam om wat te doen. Werkwijze en betekenis van vadercentrum Adam. Rotterdam.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Zij is auteur van *De gekleurde werkelijkheid: jonge moslims tussen uitersten*⁸ en co-auteur van *Geboren en getuige in de Schilderwijk. Verhalen van jongeren in een Haagse wijk over vertrouwen in de politie* (2017)⁹. Deze drie wetenschappers onderschrijven het belang van het perspectief van community based veiligheid, maar geven ook de grenzen ervan aan.

8 Duijndam, Corina (2016). *De gekleurde werkelijkheid: jonge moslims tussen uitersten*. Uitgeverij Querido. ISBN: 9789021401713.

9 Duijndam, Corina en Baukje Prins (i.s.m. Femke Kaulingfreks) (2017). *Geboren en getuige in de Schilderwijk. Verhalen van jongeren in een Haagse wijk over vertrouwen in de politie*. Lectoraat Burgerschap en diversiteit/De Haagse Hogeschool. Geboren en getuige in de Schilderswijk.

Voorwoord ▶

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag ▶

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West ▶

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen ▶

Reflectie ▶

Vadercentrum Adam Den Haag

'Als er iets gebeurt in de wijk is het eigenlijk al te laat'

Voorwoord

Inleiding

1. Vadercentrum Adam
Den Haag

2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work
Nijmegen

Reflectie

Bij het Vadercentrum Adam in Den Haag is veel bedrijvigheid. Coördinator Bilal Sahin vertelt er gepassioneerd over aan twee medewerkers van Movisie die er op 30 augustus 2023 op bezoek zijn. Tussen de bedrijven door laat Bilal Sahin alle belangrijke plekken zien: de keuken en zithoek, het computerlokaal, het naaiatelier, de werkplaats en de kantoortjes. Even later wandelt het gezelschap samen naar de overkant van de straat waar in twee verschillende panden de voedselbankwinkel en weggeefwinkel zijn gevestigd, ook onderdeel van het Vadercentrum. Sahin: 'Ik vertel graag over wat we allemaal bij het Vadercentrum doen en waarom dit belangrijk is.'

Het initiatief in vogelvlucht

Droom groot, begin klein

Het Vadercentrum Adam startte 23 jaar geleden als klein project in stadsdeel Laak in Den Haag. Er waren wensen om meer activiteiten en aanbod te organiseren voor mannen in de buurt; mannen kregen volgens Sahin en andere initiatiefnemers te weinig kansen om zichzelf te ontplooien binnen de wijken. Het Vadercentrum biedt nu onder andere mogelijkheden om te leren zwemmen, fietsen, computeren, repareren en de Nederlandse taal te leren. Hierbij gaat het Vadercentrum uit van de kracht van de mannen zelf. Eigenwaarde en respect zijn de sleutelwoorden. Het Vadercentrum bestaat inmiddels uit acht grote projecten, waaronder dat van de buurtvaders, een weggeefwinkel, voedselbankwinkel, klusteam en het repair café. Hoewel het Vadercentrum startte als initiatief speciaal voor mannen, is er door de jaren heen ook steeds meer aanbod voor vrouwen gestart. Iedereen is welkom.

Het Vadercentrum is uitgegroeid tot een groot project met gemiddeld duizend bezoekers per week en 180 vrijwilligers die zich (bijna) dagelijks inzetten. Sahin: 'Veel van deze mannen (en vrouwen) kwamen zelf ooit binnen met een (hulp)vraag. Zij vervullen binnen het Vadercentrum inmiddels zelf een actieve rol als vrijwilliger. Zo wordt het Vadercentrum voor en door de buurtbewoners gerund en blijft het groeien tot op de dag van vandaag.'

Talenten ontplooien

'Te lang is gedacht: een echte man heeft geen hulp nodig, die redt zich wel', zegt Sahin. Veel mannen in het stadsdeel Laak hebben echter een zware baan in de bouw, tuinbouw of in een fabriek en krijgen daar weinig of geen kansen om nieuwe vaardigheden aan te leren. De maatschappij stelt tegenwoordig nieuwe eisen aan mannen, maar biedt ze lang niet altijd de gelegenheid om daaraan te voldoen. In het Vadercentrum wordt mannen, in een prettige omgeving, de gelegenheid geboden om te oefenen met verschillende rollen zoals: de zorgzame vader, de handige man en de man met hobby's op verschillende terreinen. Sahin: 'Onze overtuiging bij het Vadercentrum is dat ieder mens uniek en ergens goed in is.'

Het doel van het Vadercentrum is om mannen te ondersteunen in hun wensen en samen nieuwe mogelijkheden te ontdekken zodat zij zich kunnen ontplooien. De overtuiging van het Vadercentrum is daarnaast dat het versterken van mannenemancipatie een positieve uitwerking heeft op de emancipatie van dochters, zonen en vrouwen. Initiatiefnemer Sahin merkt dat de invloed van het Vadercentrum nu, 23 jaar later, veel verder reikt dan in eerste instantie beoogd was.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders**
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)**
Social Work
Nijmegen

Reflectie

Sahin: 'Iedere vrijwilliger en ieder initiatief vanuit de buurt is een druppel, en samen leidt dit tot een volle emmer die symbool staat voor een sterke, veilige gemeenschap'.

Laagdrempelig

Sahin legt uit dat het Vadercentrum op verschillende manieren zijn doelen poogt te bereiken. Ten eerste vormen de weggeefwinkel en voedselbankwinkel een uitgelezen middel om bewoners te bereiken. Het zijn volgens Sahin de belangrijkste plekken voor het Vadercentrum om laagdrempelig in contact te raken met bewoners. De weggeefwinkel is een kringloopwinkel zonder kassa waar bewoners spulletjes gratis mogen uitkiezen. De voedselbankwinkel heeft een vergelijkbaar concept: bewoners krijgen geen voedselpakket uitgereikt, maar wandelen in plaats daarvan samen met een vrijwilliger door de winkel, maken een praatje en kijken wat ze nodig hebben.

De weggeefwinkel en voedselbankwinkel zijn geen doel op zichzelf, legt Sahin uit, maar vormen vooral een goede ingang om met bewoners met bepaalde problematiek (zoals armoede, schulden, eenzaamheid of gezondheidsklachten) in gesprek te raken en hen uit te nodigen in het Vadercentrum. Op deze manier heeft het Vadercentrum een groot bereik in de wijk en kunnen bewoners geholpen worden bij hun hulpvragen.

Voor en door bewoners

Het Vadercentrum is een initiatief voor en door bewoners, zegt Sahin. Buurtbewoners hebben het zelf opgebouwd en de activiteiten zelf bedacht en geïnitieerd. Dit is hun tempel. Mensen houden het netjes, schoon, gaan er goed mee om en spreken elkaar aan op ongewenst gedrag. Als je daarentegen een activiteit in de buurt gaat uitbesteden aan andere partijen die daarvoor gaan betalen,

dan voelen bewoners zich niet meer betrokken, weet Sahin. 'Het belangrijkste is dat we bewoners zelf dingen laten maken en organiseren. Wij willen alles faciliteren, maar mensen moeten het zelf doen.'

Als voorbeeld noemt hij de jaarlijkse barbecue-bijeenkomst. Het Vadercentrum ontvangt er nauwelijks subsidie voor; iedereen draagt zijn steentje bij: lokale ondernemers sponsoren met eten en drinken, vrijwilligers helpen met het klaarmaken en uitdelen van eten en weer een ander zorgt voor de muziek of een leuk optreden. Het is een evenement van de bewoners zelf, waar zo'n duizend buurtbewoners op afkomen. Een ander voorbeeld van het principe 'voor en door bewoners' is dat de schuurtjes van de weggeefwinkel en voedselbankwinkel door handige vrijwilligers zelf worden gebouwd. Sahin: 'Het is hun eigen plek, ze zijn er trots op.'

Alles in huis

De samenwerking met partners in het stadsdeel verloopt volgens Sahin uitstekend. Waar nodig weet het Vadercentrum hen te vinden. De wijkagent heeft zelfs een wekelijks spreekuur in het Vadercentrum. De grote groep vrijwilligers die bij het Vadercentrum betrokken is, krijgt veel voor elkaar zonder andere partijen erbij te betrekken. Onder de vrijwilligers bevinden zich bijvoorbeeld een (oud)wethouder en imam; veel vrijwilligers zijn bovendien heel handig en kunnen bijvoorbeeld de boekhouding doen of reparaties verrichten.

Voorwoord

Inleiding

1. Vadercentrum Adam
Den Haag

2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work
Nijmegen

Reflectie

Bijdragen aan veiligheid

Eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid

Het Vadercentrum werkt volgens Sahin op verschillende manieren aan een veilige buurt. Ten eerste investeert het in eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid. Sahin: 'Je creëert veiligheid niet door losse projecten uit te voeren maar door een community te vormen waarin mensen elkaar durven aan te spreken en gezamenlijke verantwoordelijkheid voelen.' Het Vadercentrum creëert zo'n community door de bewoners zelf eigenaar te laten zijn van het Vadercentrum. De deuren zijn altijd open (zeven dagen per week van 8:00 tot 21:00 uur) en vrijwilligers en bewoners geven het aanbod zelf vorm. Daarnaast worden veel bewoners die ooit binnenkwamen met een hulpvraag zelf vrijwilliger, wat ook bijdraagt aan een gevoel van eigenaarschap. Het Vadercentrum is daarmee veel meer dan buurtvaders die de wijk veilig houden, er zit een heel netwerk achter van actieve vrijwilligers en betrokken bewoners. Sahin is ervan overtuigd dat de buurt door de inzet van het Vadercentrum rustiger is geworden en dat de incidenten zijn afgenomen.

Sahin: 'Veiligheid bereik je niet door het opzetten van één opvoedproject, één buurtvaderproject of de inzet van meer boa's, er is meer voor nodig in de wijk.'

Jongeren aan je binden

Een tweede belangrijk onderdeel van het werk van het Vadercentrum is de begeleiding van (jaarlijks) dertig stagiairs van het MBO en twintig taakstrafjongeren. Jongeren worden nooit afgewezen, er is altijd plek. De vraag die binnen hun stage centraal staat is:

wie ben je en wat wil je? Het belangrijkste doel is volgens Sahin om jongeren zelfvertrouwen te geven. Zodat ze uiteindelijk een betaalde baan krijgen, kansen hebben voor een mooie toekomst en niet op het verkeerde pad geraken. Aan de stagiairs probeert het Vadercentrum ook de vaderrol uit te dragen om te stimuleren dat zij op den duur zelf buurtvader of -moeder worden.

Vriendelijkheid en vertrouwen

In de derde plaats draagt het Vadercentrum bij aan de vorming van een warm sociaal netwerk, zodat mensen in de wijk er voor elkaar zijn en naar elkaar omkijken. Een vriendelijke benadering van bewoners is daarin essentieel. Bij het Vadercentrum krijgen mensen het gevoel dat ze van betekenis zijn, en dat versterkt het onderlinge vertrouwen. Volgens Sahin is investeren in mensen en het versterken van de onderlinge netwerken een belangrijke basis om incidenten in de wijk te helpen voorkomen.

Dialogosessies

Het Vadercentrum organiseert daarnaast wekelijks laagdrempelige dialogosessies over opvoedvraagstukken en gevoelige onderwerpen zoals religie, politiek en seksuele diversiteit. Het Vadercentrum nodigt mannen (en vrouwen) mondeling uit voor 'een gezellige avond en een maaltijd', waar ook een deskundige wat komt vertellen over het onderwerp. Sahin: 'We zijn er niet om mensen de les te lezen, maar we willen het gesprek stimuleren. Door samen het gesprek aan te gaan over deze gevoelige onderwerpen, investeer je in het overbruggen van tegenstellingen in de wijk.'

Rolmodellen en sleutelfiguren

Ten slotte draagt het Vadercentrum bij aan een veilige buurt door de inzet van buurtvaders. Zij zijn rolmodellen: ze hebben een natuurlijk gezag en kennen de buurt en bewoners goed, maakt Sahin duidelijk. Jongeren laten zich gemakkelijk door hen aanspreken en

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

corrigeren. Een van de buurtvaders is bijvoorbeeld imam. Sahin: 'Je ziet dat de imam autoriteit en charisma heeft, en respect afdwingt bij jongeren. Als politieagenten op een groepje onrust veroorzakende jongeren afstapt, worden zij regelmatig bekogeld. Bij de buurtvaders zal dat niet gebeuren.'

Succesfactoren en kansen

Toegewijde vrijwilligers en stagiaires

Volgens Sahin hebben verschillende factoren eraan bijgedragen dat het Vadercentrum is uitgegroeid tot een succesvol initiatief met een groot bereik en een positieve invloed in de buurt. In de eerste plaats heeft het Vadercentrum zijn succes te danken aan toegewijde vrijwilligers en stagiaires die zich dagelijks vol enthousiasme inzetten voor hun buurt. Iedere vrijwilliger en stagiair is ergens anders goed in en draagt een eigen steentje bij. Het Vadercentrum heeft maar liefst 180 actieve vrijwilligers en ontvangt gemiddeld duizend bezoekers per week.

Steun sleutelfiguren

De steun van sleutelfiguren is een belangrijke succesfactor en een verklaring voor het grote bereik van het Vadercentrum. Verschillende belangrijke figuren in de buurt zetten zich in als vrijwilliger, denk aan een (oud)wethouder en een imam. Omdat zij bekende gezichten zijn voor bewoners, kunnen zij bewoners gemakkelijk benaderen om mee te doen aan activiteiten of motiveren om zelf als vrijwilliger actief te worden.

Niet praten maar doen

Ook heeft het Vadercentrum veel voor elkaar gekregen door vooral te doen in plaats van te praten. Het Vadercentrum kijkt met zijn vrijwilligers steeds opnieuw naar de behoeften van de buurt en haar bewoners. Zo worden steeds weer nieuwe projecten bedacht en groeit het Vadercentrum door tot op de dag van vandaag. Voor hun inzet als *Bruggenbouwers in de buurt* is het Vadercentrum recent beloond als winnaar van de Appeltjes van Oranje van 2023. Sahin: 'Het Vadercentrum heeft de afgelopen jaren bewezen van belang te zijn voor de buurt. We staan aan het begin en hebben nog steeds veel te doen in de wijk'.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Stichting Buurtmoeders MoedersKracht Amsterdam Nieuw-West

‘Wij staan niet tegenover, maar naast de jongeren’

Voorwoord ►

Inleiding ►

1. Vadercentrum Adam
Den Haag ►

2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work
Nijmegen ►

Reflectie ►

Vandaag, 19 oktober 2023, is Movisie op bezoek bij de buurtmoeders van stichting MoedersKracht in Amsterdam Nieuw-West. De buurtmoeders lopen drie avonden in de week preventieve rondes om de wijken schoon, veilig en heel te houden. Movisie wordt hartelijk met Marokkaanse thee ontvangen in de kledingwinkel van Ilhame Grinate. Een voor een druppelen de buurtmoeders binnen. Er ontstaat een gezellig gesprek, een ‘theekransje’. De vrouwen vertellen in geuren en kleuren over wat zij meemaken in de wijk, het belang van hun preventierondes en dat het werk soms best spannend kan zijn. Je voelt een sfeer van onderlinge betrokkenheid en vertrouwen bij de buurtmoeders. Na het openhartige gesprek gaan de gele hesjes aan en is het tijd om de wijk in te gaan.

Het initiatief in vogelvlucht

De straat op

Het initiatief van de buurtmoeders is gestart in de beginperiode van de coronatijd. Ilhame Grinate runt een kledingwinkel in Nieuw-West en werkte destijds als schuldhulpverlener bij het buurtteam. De vrouwen in de wijk wisten van haar rol binnen het buurtteam en kwamen steeds vaker bij haar langs in de kledingwinkel, met praktische vragen en voor de gezelligheid. Toen de avondklok werd ingevoerd, merkte Grinate dat veel vrouwen in de buurt hier niet van op de hoogte waren. Net voor de invoering van de avondklok besloot zij daarom om een avond op de markt te gaan staan, buurtbewoners aan te spreken en te informeren over de avondklok en coronaregels. De wijkagent vond dit een goed initiatief. Zij vroeg Grinate of zij dit wilde uitbreiden en vaker door de buurt wilde lopen om met buurtbewoners te praten en informatie te verstrekken. Eind 2020 werd het vuurwerkverbod ingesteld en ging Grinate met een paar andere vrouwen uit de buurt de straat op om met jongeren hierover in gesprek te gaan. Dit was aanleiding voor de gemeente om haar en de andere vrouwen te vragen om drie keer per week preventieve rondes door de buurt te lopen.

De stichting is actief in twee wijken in Amsterdam Nieuw-West. Ze werkt met één betaalde kracht (1fte) en negen vaste vrijwilligers die zich inzetten als buurtmoeder. Vier zijn actief in de ene wijk en vijf in de andere wijk. De buurtmoeders lopen allemaal rond in de wijk waar zij zelf wonen. De stichting vindt dit belangrijk omdat de vrouwen hun eigen wijk en zijn bewoners het beste kennen. Zo investeer je in de sociale netwerken in de wijk en leren bewoners elkaar aan te spreken.

Schoon, veilig en heel

In eerste instantie was het doel van de buurtmoeders om informatie te verspreiden door het geven van voorlichting op straat. Met als achterliggende gedachte: als vrouwen voorlichting krijgen, geven ze de informatie door aan hun gezin, burens en vrienden. Inmiddels richten de buurtmoeders zich niet meer uitsluitend op het verstrekken van informatie. Het initiatief groeide uit tot brede preventierondes met als doel de wijk schoon, veilig en heel te houden. De buurtmoeders letten daarbij op van alles: van gedumpt grofvuil en kapotte prullenbakken tot aan illegaal vuurwerk bij een demonstratie en jongeren die overlast veroorzaken. Ook moedigen de buurtmoeders andere bewoners aan om meldingen te doen, zodat de

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

verantwoordelijkheid van een leefbare wijk door alle bewoners gedragen wordt. Sinds de vrouwen in de wijk worden aangesproken, letten ze beter op wat ze zien op straat. Licht er een losse stoeptegel die gevaarlijk is, dan pakken ze hun telefoon en sturen ze een foto door. Zo wordt het snel opgelost, aldus de buurtmoeders.

Grinate: 'We hebben de buurt enorm zien veranderen door onze preventierondes. De gebiedsmakelaar is blij met onze zichtbaarheid in de wijken. Hij vertelde ons laatst dat hij zag dat de buurt er steeds vuiler uit zag toen wij op vakantie waren.'

Vertrouwensband

Grinate legt uit dat stichting MoedersKracht dichtbij de jongeren in de wijk staat. Alle vrijwilligers zijn zelf moeder en voelen hierdoor eigenaarschap. De buurtmoeders geven aan dat ze de jongeren in de wijk zien als hun eigen kinderen. 'Ze zijn jong, zitten in de puberteit, vertonen haantjesgedrag en willen stoer doen. Daarbij realiseren ze zich vaak niet dat ze net te ver gaan. Daarvan proberen wij ze bewust te maken', aldus een van de buurtmoeders. De buurtmoeders gaan preventief te werk en willen voorkomen dat situaties uit de hand lopen. Dit doen ze door steeds naast de jongeren te staan en het gesprek te voeren over hun gedrag. Een goed voorbeeld volgens Grinate zijn de gesprekken met jongeren tijdens de avondklokrellen. Veel jongeren gaven aan dat ze alleen maar even wilden kijken bij de rellen en verder geen onrust wilden stoken. De buurtmoeders maakten de jongeren bewust met de volgende boodschap: 'Weet dat alle jongeren die hier zijn in kaart worden gebracht en dat er een kans is dat je wordt opgepakt.' Veel jongeren hadden niet eens hun id-kaart op zak, dat was iets waar de buurtmoeders hen op konden wijzen. Volgens de buurt-

moeders werkt het niet als een politieagent jongeren benadert met een houding van: jij bent dit, jij bent dat, jij bent er zo een. Op die manier gaat de agent recht tegenover de jongeren staan.

De buurtmoeders hebben een vertrouwensband met de jongeren in de wijk. Daarom vinden ze het belangrijk om geen namen door te geven aan de politie als ze iets zien dat niet door de beugel kan. In plaats daarvan geven ze liever algemene signalen door. Ook zijn er duidelijke afspraken met de gemeente, gebiedsmakelaar, handhaving, straatcoaches en jongerencoaches over wat de buurtmoeders wel en niet oppakken. Als een situatie uitloopt op agressie en/of onveilig wordt, stappen de buurtmoeders naar achteren, trekken ze hun hesjes uit en doen ze een melding.

Het weekend na het bezoek van Movisie in oktober 2023 staat een demonstratie gepland die in het teken staat van het geweld in Israël en de Palestijnse gebieden. Dit zorgt voor veel onrust en spanningen in de wijk. De buurtmoeders zullen hierbij aanwezig zijn en zetten zich in voor het bewaren van de rust in de wijk door het gesprek aan te gaan en onveilige situaties te melden bij de politie en handhavers.

Gelijkwaardige samenwerking

De buurtmoeders werken intensief samen met andere partijen in de wijk en het stadsdeel. Een keer in de twee weken sluit stichting MoedersKracht aan bij een lokaal overleg waarin de buurtmoeders en jeugdwerkers die actief zijn in de wijk signalen bespreken en hun werkwijze gezamenlijk afstemmen.

Iedere drie weken is de stichting bovendien aanwezig bij een grote vergadering voor alle wijken van Amsterdam Nieuw-West. Hier sluiten de gebiedsmakelaars bij aan en alle partners die zich bezighouden met preventiewerk, denk aan buurtvaders/buurtmoeders, jongerenwerk en straatcoaches.

Voorwoord ►

Inleiding ►

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag ►

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen ►

Reflectie ►

Grinate ervaart een sterk gevoel van gelijkwaardigheid in de samenwerking met andere partijen in Nieuw-West. Ze vindt het fijn om bij dit soort overleggen aanwezig te zijn omdat hier ruimte is om informatie en signalen met elkaar uit te wisselen. Alle partijen komen van alles tegen in de wijken en in zo'n overleg kan je veel voor elkaar betekenen.

Bijdragen aan veiligheid

Signalen opvangen en doorgeven

De buurtmoeders gebruiken de preventierondes om signalen en onvrede van bewoners uit de wijk op te vangen en door te geven aan de wijkagent, politie, gemeente en andere partners. De buurtmoeders laten zich inspireren door de *broken window theory*, want een buurt die schoon en heel is nodigt niet uit om je te misdragen. Binnen de preventierondes is bovendien ruimte om praatjes te maken met buurtbewoners; zo zetten de buurtmoeders zich ook in tegen eenzaamheid.

Broken window theory

De *broken window theory* (Wilson & Kelling, 1982) stelt dat tekenen van rotzooi (ander) klein crimineel gedrag in de hand kunnen werken. Omdat mensen sociale dieren zijn, letten ze op het gedrag van anderen en hoe de omgeving eruitziet. Uit deze informatie maken ze op wat de sociale normen zijn. Als er dus een gebroken raam is en niemand doet er wat aan, dan is dat blijkbaar getolereerd in die context en 'mag' je dus bij een ander een raam ingooien. Dit kan een uitnodiging zijn om ander crimineel gedrag te laten zien.

Verbinding en eigenaarschap

Naast de preventieve rondes organiseren de buurtmoeders ook allerlei activiteiten in de wijken. Denk aan chic dineren voor eenzame ouderen, zumba-lessen voor vrouwen, een *ladies night* met films en muziek, voorlichtingsbijeenkomsten en debatochtenden, wandelgroepen met een gezonde lunch en het verzorgen van lekkere hapjes op school of op de markt. Het uitdelen van hapjes gebruiken de buurtmoeders vaak als ingang om in gesprek te raken met bewoners. Bovendien organiseren de buurtmoeders Nederlandse taallessen op zaterdagochtend en starten zij binnenkort met het geven van computerles en zwemlessen. Door samen activiteiten te ondernemen leer je je wijk en medebewoners beter kennen. Zo hopen de buurtmoeders bij te dragen aan de verbinding en het gevoel van eigenaarschap van bewoners. De financiering voor dit soort activiteiten komt vanuit de gemeente. Ook kunnen bewoners ervoor kiezen een bewonersinitiatief te starten, dan krijg je een klein potje met geld om leuke dingen voor de buurt te organiseren.

Investeren in de wijk loont

De gemeente heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de wijk. Buurtmoeders en -vaders werden actief, er kwam meer politie en handhaving op straat en de wijk kreeg een bemand politiebureau én camera's op straat. De buurtmoeders beamen dat dit werkt. Bewoners voelen zich veiliger. De buurtmoeders zien bovendien dat de jongeren in de buurt zich minder agressief gedragen sinds zij door de wijk lopen. De jongeren houden zich rustiger en luisteren beter, zeggen de buurtmoeders.

De jongeren worden sindsdien beter in de gaten gehouden en de overlast gevende jongeren worden aangepakt. Zij krijgen huisbezoeken bijvoorbeeld. Tijdens zo'n huisbezoek horen jongeren dat ze boetes krijgen als ze hun gedrag niet veranderen. Doordat de boetes niet alleen bij henzelf maar ook bij hun ouders terecht komen gaan jongeren zich in de wijk meestal beter gedragen.

Voorwoord

Inleiding

1. Vadercentrum Adam
Den Haag

2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work
Nijmegen

Reflectie

De buurtmoeders vinden dit een lastig punt, want de schuld ligt volgens hen lang niet altijd bij de ouders of bij de opvoeding. Over dit soort punten en signalen gaan de buurtmoeders het gesprek aan met politie en jongerenwerk. De buurtmoeders zien echter ook dat sommige ouders van mening zijn dat hun verantwoordelijkheid eindigt als hun kinderen buitenshuis zijn. Zij voeren hierover gesprekken met de ouders en proberen hen aan het denken te zetten over hun rol als ouder.

Succesfactoren en kansen

Recht uit het hart

Volgens Grinate en de buurtmoeders zijn er een aantal factoren die hebben bijgedragen aan het resultaat dat de stichting heeft bereikt in de buurt. In de eerste plaats benadrukt Grinate dat de buurtmoeders heel gedreven en betrokken zijn. Het straalt ervan af dat de buurtmoeders graag iets willen betekenen voor hun buurt, vanuit liefde en betrokkenheid, recht vanuit het hart. Ze behandelen de jongeren uit de buurt als hun eigen kinderen en vergroten de betrokkenheid in de buurt door activiteiten te organiseren. Met vriendelijkheid én lef staan ze er steeds weer en kunnen ze het verschil maken.

Samenwerking met partners

Het helpt als je de juiste mensen kent. Grinate is blij dat de stichting een persoon heeft gevonden binnen de gemeente die hen wegwijs maakt en kan helpen met het aanvragen van subsidies. Ook draagt een goede samenwerking met partners (gebiedsmakeelaar, handhaving, politie straatcoaches en jongerencoaches) bij aan de successen die worden geboekt in de buurt. Je hebt elkaar nodig om informatie uit te wisselen en te doen wat nodig is.

Grinate: 'Wij zijn trots op wat de buurtmoeders doen en in een korte tijd bereikt hebben. Het is niet makkelijk om een hesje aan te doen, hier is lef voor nodig. Soms worden dingen in de media uitvergroot - zoals geweld of racisme - daar kan je best bang van worden. Maar wij laten een tegengeluid horen en blijven praten.'

Naar financiële zekerheid

Het blijft voor stichting MoedersKracht een uitdaging om financieel het hoofd boven water te houden. Je bent als kleinschalig initiatief afhankelijk van subsidies en/of giften. Zo was er een periode dat Grinate over onvoldoende middelen beschikte waardoor het een uitdaging was om de buurtmoeders een vrijwilligersvergoeding te geven. Maar de stichting bleef zich inzetten om haar toegevoegde waarde zichtbaar te maken in de buurt. Met succes.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab) Social Work**
Nijmegen

Reflectie

FC (Futsal Chabbab) Social Work in Nijmegen

'Dit zijn wij: creativiteit, met lef en een lange adem'

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Wie het terrein van de Nijmeegse voetbalclub Quick 1888 oploopt, passeert een container die net naast de ingang staat. Je ziet hem makkelijk over het hoofd, maar het is het kantoor van FC Social Work, de organisatie die meer dan twintig jaar geleden gestart is als Futsal Chabbab: een project dat jongeren ondersteunt bij het halen van hun schooldiploma. Movisie heeft in het kantoor afgesproken om kennis te maken met Futsal Chabbab. Binnen borrelt en bruist het van de activiteit van deelnemers en medewerkers. Oprichter Saïd Achouitar is na 22 jaar nog even enthousiast, hij bruist van de energie en de ideeën. Samen met zijn sterk gemotiveerde team, allemaal vroegere deelnemers, zet hij zich in voor jongeren in Nijmegen.

Het initiatief in vogelvlucht

Voetbal als middel

In 2001 heeft de wijk Heseveld in Nijmegen te maken met een groep overlast veroorzakende jongeren. Overal zijn hangplekken, winkeliers klagen over diefstal en de ruiten van de bushaltes worden kapotgeslagen. De politie grijpt meerdere malen in om te voorkomen dat de situatie escaleert. Saïd Achouitar, inwoner van de wijk, besluit om met de jongens in zijn wijk een balletje te gaan trappen en ze te helpen hun schooldiploma te halen.

De ingang is het voetballen. De jongens mogen alleen meedoen als ze geen verkeerd gedrag laten zien in de buurt en goede cijfers op school halen. Als er onvoldoendes op hun rapport staan, krijgen de jongeren huiswerkondersteuning. Dat is een voorwaarde om aan de zaaltrainingen mee te mogen doen. Achouitar legt contacten met de wijkagent en met de school. De jongens gaan merken dat ze overal gekend en herkend worden: niet alleen in de sportzaal, maar ook op straat en op school. Op al deze plekken kunnen ze aangesproken worden op hun gedrag.

In de loop van de tijd komt vanuit de woningcorporaties en de gemeente de vraag op of Achouitar zijn aanpak op meerdere plekken in de stad kan aanbieden. Achouitar zegt ja en leidt zijn jongens van het eerste uur op tot trainer en rolmodel, en zo rolt het balletje verder. En waar het zo'n vijftien jaar geleden ondenkbaar was dat meiden uit etnische groepen zouden voetballen, zijn er inmiddels tal van meidengroepen actief die heel populair zijn. Op dit moment voert Futsal Chabbab - letterlijk vertaald: zaalvoetbal voor jongeren - in zes wijken van Nijmegen (Heseveld, Neerbosch-Oost, Hatert, Willemskwartier, Dukenburg en Lindenholt) buurtgerichte zaalvoetbalprojecten uit met daaraan gekoppelde huiswerk- en studiebegeleidingenprojecten. Jaarlijks nemen zo'n 200-250 jongeren deel. En daar blijft het niet bij. Achouitars Futsal Chabbab is in 22 jaar uitgegroeid tot de sociale onderneming FC Social Work.

Voorwoord ►

Inleiding ►

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag ►

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West ►

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie ►

FC Social Work: laten zien dat het wél kan

In de loop van de tijd heeft Achouitar een sociale onderneming gebouwd die naast Futsal Chabbab, nog drie andere onderdelen kent. Al deze onderdelen zijn met elkaar verbonden en samen zorgen ze ervoor dat er een gemeenschap wordt gebouwd van betrokken jongeren, stagiairs, vrijwilligers, coaches, social workers, ouders, buurtprofessionals en buurtbewoners. FC Social Work heeft een aantal betaalde krachten in dienst, maar de meeste medewerkers zijn als vrijwilliger betrokken. Het zijn allemaal oud-deelnemers, bewoners van de wijken, die zijn doorgegroeid tot voetbalcoach en/of social worker. De andere drie onderdelen zijn:

Leerbedrijf: hier kunnen jongeren stage lopen vanuit de opleidingen Social Work, sportkunde en daaraan gerelateerde opleidingen. Achouitar gebruikt bij de opzet van de stages zijn eigen ervaringen; uitgangspunt zijn altijd de leerdoelen en motivatie van de stagiairs. Per jaar zijn 15 stagiairs actief binnen FC Social Work. Vorig jaar kreeg het leerbedrijf uit handen van minister Robert Dijkgraaf van OCenW de prijs voor beste leerbedrijf 2022. In zijn speech kende Achouitar de prijs toe aan alle jongeren die geregeld te horen hadden kregen dat 'ze het toch niet zouden halen'. Hij benadrukte dat we juist deze jongeren, die als jeugdcoach in de wijken willen werken, nodig hebben. Het leerbedrijf laat zien dat het wél kan.

Move2Work: een programma om jongvolwassenen (16-30 jaar) die op verschillende gebieden vastlopen weer op de rit te krijgen. Het startte in 2013. Professionele begeleiders en een sportieve, *streetwise* insteek helpen de jongeren om weer leef-fit, leer-fit en werk-fit te worden. Move2Work is momenteel bezig met ongeveer veertig casussen. Begeleiders zijn veelal afgestudeerde jongeren die, na hun stage via het leerbedrijf, doorstromen naar Move2Work. Move2Work staat sinds 2021 officieel ingeschreven als gecontracteerde zorgaanbieder in het Rijk van Nijmegen en Rivierenland.

FC Peuter Profs: voetbal en bewegen voor peuters vanaf 4 jaar startte in coronatijd toen de kinderen van Achouitar vroegen wanneer hun vader met hén zou gaan sporten. Hij startte samen met een oud-profvoetballer en iemand die al peutervoetbal organiseerde beweeg- en voetbalactiviteiten op maat voor de leeftijdsgroepen 2-3 en 4-7 jaar. Hij merkte dat dit ouders met hoge én lage SES aantrok. De eerste lichter staat nu te trappelen om door te groeien naar Futsal Chabbab. FC Peuter Profs wordt nu uitgevoerd in zes steden.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Kansen vergroten

Het doel van Futsal Chabbab is driedelig. Allereerst wil het initiatief eraan bijdragen dat jongeren van 8 tot 18 jaar uit aandachtswijken rond hun achttiende een startkwalificatie halen, zodat hun kansen vergroot worden en zij zichzelf kunnen ontplooien. Ten tweede wil Futsal Chabbab overlast door deelnemende jongeren op straat helpen terugdringen en en/of voorkomen. En ten slotte is het doel om de zelfontplooiing van jongeren via sportbeoefening te stimuleren.

Achouitar: 'Het mooiste vind ik om te zien hoe een jongere hier binnen komt stuiteren en hoe rustig hij na een tijdje naar buiten gaat. De persoonlijke groei is het belangrijkste. Ik hoor vaak: ik vond je echt niet leuk toen ik 13 was, maar je hebt me geholpen te komen waar ik nu ben: met een opleiding, een gezin en een baan!'

Alles is doordacht

Zaalvoetbal is hét middel om de doelen vorm te geven en uit te voeren. De activiteiten van Futsal Chabbab zijn allemaal doordacht. Het voetballen sluit aan bij jongeren en is 'wisselgeld' om de leefbaarheid en veiligheid te versterken. De trainers, die allemaal als jongere zelf deelnemer zijn geweest, bouwen aan een vertrouwensrelatie met de jongeren. Zij bieden een veilige omgeving om hen van daaruit op hun gedrag te kunnen coachen en te motiveren om naar de huiswerkbegeleiding te gaan. De voetbaltraining is het middel om de jongeren te bereiken en te motiveren. De band die wordt opgebouwd, maakt dat ze blijven. De Futsal Battle, een toernooi om 'de beste wijk van Nijmegen' te worden, versterkt

het groepsgevoel en de ontmoeting met andere jongeren en bestaat uit drie onderdelen: wedstrijden, fair play en buurtbijdrage. De buurtbijdrage bestaat uit mooie acties door de jongeren ten behoeve van de wijk in het algemeen. Doel is dat jongeren de positieve houding (fair play) van het veld meenemen de wijk in. Dat telt zwaarder dan het voetballen zelf en is terug te zien in de puntentelling: een gewonnen wedstrijd levert 3 punten op, fair play maximaal 12 punten en de buurtbijdrage 20 punten. Dit laatste onderdeel zorgt voor zichtbare verbinding tussen jong en oud in de wijk. Bewoners die anders met een boog om een groepje jongeren heen lopen herkennen nu de jongere die mee heeft geholpen met het opknappen van de straat, of die een kaartje met kerst kwam brengen in het bejaardenhuis, et cetera.

Kern van de aanpak is de verbinding tussen de jongere zelf, thuis, de wijk en school. Aan het begin van elk jaar vullen jongeren - jongens en meiden - een formulier in met drie doelen: een persoonlijk doel voor zichzelf, een doel voor thuis (ondertekend door ouders) en een doel voor op school (ondertekend door mentor/leraar). Dat formulier leveren ze samen met een ouder/verzorger of een volwassen broer/zus in om hun voetbaltenue op te halen. Alle jongeren worden op hun doelen gecoacht.

Futsal Chabbab heeft vier dingen in het DNA zitten die bijdragen aan het succes van de aanpak. Allereerst: duidelijkheid, consequentheid en vertrouwen. Ten tweede: cultuursensitiviteit. Ten derde: optimale bereikbaarheid; van een negen-tot-vijfmentaliteit is geen sprake - 'We zijn ook na 17.00 uur telefonisch bereikbaar'. En ten slotte: present zijn op het moment dat het nodig is. 'De jongere voelt het als je er echt voor hem/haar bent.'

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Bijdragen aan veiligheid

Korte lijnen

De lijnen tussen de jongerenwerkers van FC Social Work en de wijk (wijkagent, jongerenwerker, jongerencoach), ouders en scholen zijn kort. De jongerenwerkers sluiten om de week aan bij het preventieoverleg en elke week bij het overleg met politie. Daarin worden signalen over jongeren in de wijk besproken. Wanneer een jongere zich niet heeft gedragen in de wijk, wordt de wijkagent, agent of jongerenwerker uitgenodigd om langs het veld bij de training de situatie met deze jongere te bespreken, in het bijzijn van de Futsalcoach. Op die manier leren de jongeren dat ze zich in de wijk, tegenover de wijkagent, de wijkbewoner of een winkelier, op dezelfde manier moeten gedragen als bij Futsal Chabbab. En als gezegd: ze weten dat ze herkend en gekend worden. Het effect van de aanpak is goed te merken: jongeren die deelnemen aan Futsal Chabbab hoeven in het preventieoverleg en het overleg met de politie meestal niet meer te worden besproken.

Achouitar: 'De kunst is om dingen goed aan te voelen, ook de onzichtbare dingen. Zoals het missen van een goede relatie met thuis die we allemaal nodig hebben.'

Futsal Chabbab zet zich overigens niet alleen in voor de eigen jongeren. Jongeren die ze niet kennen, maar bijvoorbeeld via deelnemers of oud-deelnemers in beeld krijgen, spreken ze ook aan. Ze zoeken naar een ingang bij de jongere, via hun vrienden. Wat daarbij enorm helpt, is het uitgebreide netwerk dat Futsal Chabbab sinds 2001 in de Nijmeegse wijken heeft opgebouwd.

Op deze manier bouwt Achouitar met zijn team aan een steeds groter wordende gemeenschap in de buurten en wijken van Nijmegen. Door met jonge kinderen, jongeren en jongvolwassenen de verbinding aan te gaan en hen kansen te geven zich te ontplooien, voelen die zich gezien en met Futsal Chabbab verbonden. Een deel van hen zet zich op latere leeftijd vervolgens zelf weer in voor de wijk.

Succesfactoren en kansen

Lef en een lange adem

22 jaar timmert Achouitar succesvol aan de weg met zijn sociale onderneming. Waar is dit succes vooral aan te danken? Als Achouitar de kop van deze publicatie ziet: 'Creativiteit, lef en een lange adem' roept hij: 'Maar dat zijn wij!' De titel vat wat hem betreft goed samen wat nodig is om een duurzaam initiatief op te bouwen. Creativiteit wordt zichtbaar in de vele ideeën die bij Achouitar blijven komen en die hij vervolgens enthousiast uitwerkt voor zijn onderneming. Waarbij de kern altijd is: het zoeken naar verbinding, aansluiten bij de jongeren, er echt voor hen zijn.

Lef en een lange adem heeft Achouitar regelmatig nodig en nodig gehad om overeind te blijven tussen andere organisaties. In de begintijd is meerdere keren geopperd dat hij zijn project Futsal Chabbab beter bij andere organisaties zou kunnen onderbrengen. Maar telkens koos hij ervoor zijn eigen weg te blijven gaan. Daarvoor moet je sterk in je schoenen staan.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Al 22 jaar is Futsal Chabbab een begrip onder inwoners van Nijmegen, maar nog steeds heeft Achouitar het gevoel dat hij af en toe bij de gemeente moet vechten voor erkenning. Met zijn vele ideeën en eigen manier van werken, waarbij hij regelmatig bewust buiten de lijntjes kleurt, loopt hij nogal eens tegen het ambtelijk systeem aan.

Achouitar: 'Ik ben uiteindelijk professional geworden, maar het is ontstaan vanuit mijn eigen positie als jongere in de wijk. Ik denk vaak: waar is het luisterend oor, dit kan anders, waarom wordt er over ons gepraat, en niet met ons.'

Tegelijkertijd ziet Achouitar in dat dit voortdurende vechten ervoor heeft gezorgd dat Futsal Chabbab is wat het nu is. 'Als we destijds met een grote zak geld waren begonnen, dan waren we niet zover gekomen.' Bij de medewerkers, die vroeger allemaal deelnemers waren, zie je de houding terug: ze zijn sterk gemotiveerd om door te gaan en zich in te blijven zetten voor een sterke sociale basis en voor de jongeren in de stad. Dankzij die instelling weet Futsal Chabbab nu al jaren, met een klein aantal fte en vele betrokken vrijwillige medewerkers, ruim 250 jongeren per jaar te bereiken. En daarmee levert het initiatief een preventieve bijdrage van formaat aan het beleid van de gemeente.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

Reflectie

Community based veiligheid werkt

‘Vertrouwen komt te voet en gaat te paard’

Met deze publicatie vraagt Movisie aandacht voor het community-perspectief op veiligheid. Zoals we in de inleiding schreven: veiligheidsproblemen zijn ook samenlevingsproblemen. Veiligheidsproblemen zijn niet louter met politie, justitie, beveiligers, opsporingsdiensten, camera’s, hekken en sloten op te lossen. Ook bewoners en hun verbanden vervullen daarin een belangrijke rol. In deze publicatie hebben we dat geconcretiseerd met het uitwerken van drie inspirerende casussen. Aan het slot formuleren we enkele lessen. Daarbij maken we dankbaar gebruik van inzichten die we opdeden in gesprekken met drie wetenschappers: Pieter Tops, Julien van Ostaaijen en Corina Duijndam (zie de kaders verderop in dit hoofdstuk). Volgens Movisie bieden de hieronder geformuleerde lessen interessante aanknopingspunten voor verdere verdieping, aanvulling en nuancering, bijvoorbeeld in de context van het onlangs geïntroduceerde Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV).

1. Community based veiligheid krijgt het krachtigst gestalte binnen maatschappelijk initiatief vanuit de wijk zelf

In de drie casussen van deze publicatie gaat het steeds om maatschappelijk initiatief uit de wijk voor de wijk, uitgevoerd door personen die ook uit de wijk zelf afkomstig zijn. Dat geldt voor het Vadercentrum Adam in de Haagse wijk Laakkwartier, maar ook voor de buurtmoeders van stichting MoedersKracht in Amsterdam Nieuw-West en Futsal Chabbab in verschillende Nijmeegse wijken. De opkomst van dit type initiatief is ook elders waar te nemen. Het gaat om burgerinitiatieven, etnisch-culturele zelforganisaties, religieuze organisaties en sociaal-sportieve praktijken. Ze worden wel

omschreven als ‘sociaal schaduwwerk’.¹ De initiatieven hebben een sterk informeel karakter en blijken beter bereikbaar voor bewoners te zijn dan gevestigde instanties en de overheid. Wijkbewoners en vooral kwetsbare inwoners voelen zich er beter gehoord en gezien. Dit is een belangrijke les, wie zich wil inzetten voor het versterken van de veiligheid in de wijk dient zich tot dit meer informele maatschappelijk initiatief te verhouden. Dit geldt zowel voor gemeentelijke functionarissen als wijkprofessionals. Het is belangrijk dat formele en informele circuits meer dan nu de krachten bundelen bij vraagstukken van wijkveiligheid. Hier is in de nabije toekomst nog een wereld te winnen.

¹ Schrooten, Mieke, Rebecca Thys en Pascal Debruyne (red.) (2019). Sociaal schaduwwerk. Over informele spelers in het welzijnslandschap. Brussel Politeia.

Voorwoord

Inleiding

1. Vadercentrum Adam
Den Haag

2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work
Nijmegen

Reflectie

2. Community based veiligheid floreert bij de gratie van vertrouwensrelaties en erkenning

De kracht van maatschappelijk initiatief dat voortgekomen is uit de eigen wijk is dat inwoners tot deze initiatieven minder afstand ervaren. Het zijn ook 'hun' initiatieven. Ze vertrouwen de personen die er werken of actief zijn. Hier wordt er naar je geluisterd, word je begrepen en spreken personen een taal die je verstaat. Door hen laten ze zich ook aanspreken en corrigeren, terwijl er vaker sprake is van wantrouwen richting politiemensen, sociaal werkers en andere professionals die zich voor de wijk inzetten. Zij worden eerder als verlengstuk van de overheid gezien. De toeslagenaffaire, de aardgas crisis in Groningen en onbarmhartige bijstandspraktijken hebben dit wantrouwen versterkt. Bovendien hebben inwoners niet altijd het gevoel dat wijkprofessionals of de lokale overheid het aanwezige initiatief in een wijk goed zien en waarderen. Hoe kan je iemand vertrouwen die onvoldoende oog heeft voor alle positieve inspanningen en slechts met clichébeelden in het hoofd kijkt naar de wijk waar je woont? Niettemin kunnen wijkprofessionals en de lokale overheid dit vertrouwen terugwinnen. Volgens Duijndam kan dit door onder andere daadwerkelijke interesse in het initiatief en de buurtbewoners te tonen, te investeren in de relatie, en de inzet en positieve bijdrage te erkennen. Dit is een proces dat tijd vraagt. Tijdens de gesprekken en het uitwerken van de casussen was het spreekwoord 'vertrouwen komt te voet en gaat te paard' nooit ver weg.

3. Voor community based veiligheid zijn rolmodellen essentieel

Vooraf rolmodellen vervullen een belangrijke rol, ze kunnen een boost geven aan het aanwezige pedagogische kapitaal in wijken. In het geval van 'pedagogisch kapitaal' gaat het over de mate waarin ouders kunnen beschikken over een rijke pedagogische omgeving. De stabiliteit van het gezin behoort daartoe, de pedagogische competenties van de ouders; maar ook de rol die andere volwassenen in de omgeving van jongeren buiten de thuissituatie kunnen vervullen, dat kunnen burens zijn, wijkgenoten, sportcoaches, kerkgenoten, mentoren, maar ook rolmodellen. Denk aan 'veteranen uit het straatleven' dan wel rolmodellen uit sferen van (vecht)sport, muziek en ondernemerschap.² Onderzoeker Van Ostaaijen benadrukt het belang ervan. Rolmodellen kunnen keuzes van jongeren beïnvloeden, omdat jongeren tegen ze opkijken en ze zich door hen laten aanspreken. Hij wijst in het bijzonder op het belang van mede-buurtbewoners uit de omgeving van jongeren zelf. Op steeds meer plaatsen worden dan ook positieve rolmodellen uit de eigen gemeenschap ingezet om jongeren ervan te doordringen niet de verkeerde keuzes te maken. Niet gemakkelijk, want die verkeerde keuzes liggen in bepaalde wijken voor het oprapen. In onze drie casussen kwamen we de belangrijke functie van rolmodellen terugkerend tegen, in het bijzonder bij Futsal Chabbab in Nijmegen. De coaches van Futsal Chabbab zijn allemaal afkomstig uit de eigen Nijmeegse wijken en hebben allemaal in het verleden in de positie gestaan van de jongeren die ze coachen in de richting van het afronden van een schoolopleiding.

² Vugts, Paul (2023). 'Ex-gedetineerden motiveren leerlingen in Zuidoost om op het rechte pad te blijven: "Je bent geen pussy als je nee zegt.'" In: Het Parool van 8 juli 2023.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

4. Voor community based veiligheid zijn bruggenbouwers essentieel

Het onderzoek van Duijndam maakt duidelijk dat er bruggenbouwers nodig zijn die jongeren en politie, inwoners en instanties met elkaar verbinden. Initiatieven die van 'binnenuit', door mensen uit de wijken zelf, worden gestart vinden moeizaam de aansluiting met de systeemwereld van de overheid, terwijl initiatieven 'van buitenaf' doodlopen omdat ze niet landen in de alledaagse leefwereld van buurtbewoners.

Zo gaat heel veel positieve energie, buurtbetrokkenheid en oplossend vermogen van inwoners verloren, maar ook kolossaal veel kostbare goede bedoelingen van de kant van de overheidsinstanties. Frustratie en cynisme aan beide kanten is het gevolg. Bruggenbouwers zijn daarom nodig om de werelden van buurt en beleid bij elkaar te brengen. Volgens Duijndam kunnen heel verschillende personen deze rol vervullen. Dat kunnen initiatiefnemers zelf zijn, maar ook wijkagenten, sociaal professionals en wijkambtenaren. Het belangrijkste is hun authenticiteit en geloofwaardigheid. Het draait om personen waarbij inwoners het gevoel hebben: die persoon begrijpt mij en heeft écht interesse in mij. Saïd Achouitar van FC Social Work zegt: 'De jongere voelt het als je er echt voor hem of haar bent.' In de drie casussen uit deze publicatie is herkenning en authenticiteit een belangrijke rode draad. We treffen het bij de initiatiefnemers van het Haagse vadercentrum, de buurtmoeders in Amsterdam Nieuw-West en de coaches van Futsal Chabbab.

5. Er zijn meer aanknopingspunten voor community based veiligheid dan professionals en ambtenaren vaak veronderstellen

De drie casussen maken ook duidelijk dat je voorzichtig moet zijn met uitspraken over geringe sociale cohesie in wijken met het label 'probleemwijk'. Je treft er meer verbondenheid, solidariteit en maatschappelijk initiatief aan dan je afgaand op 'alle verhalen' verwacht, is de ervaring van Duijndam. Ook indicatoren van gemeentelijke en landelijke 'leefbaarheidsmonitoren' brengen dit sociale kapitaal gebrekkig in beeld. Het resultaat is een veel te schraal, problematiserend en beperkt begrip van deze wijken. Betrokken buurtbewoners ergeren zich daaraan. Hier is de les dat sociaal professionals en wijkambtenaren veel meer present in wijken aanwezig dienen te zijn; om beter te begrijpen wat er speelt, om kennis te nemen van de initiatieven en daarbij (zo nodig) op de juiste wijze aan te sluiten. Zonder dit begrip, blijft het werken aan wijkveiligheid problematisch en blijven jongeren en inwoners wantrouwend tegenover instanties en professionals staan.

6. Investeren in community based veiligheid vraagt een lange adem

In het sociaal domein is het een komen en gaan van projecten. Niet voor niets is de benaming 'projectencarrousel' hier uitgevonden. Niet alleen is het een komen en gaan van projecten, maar ook van organisaties. Ook hebben inwoners steeds vaker te maken met wijkprofessionals die elkaar in hoog tempo aflossen. Ze missen vertrouwde gezichten. Er is nauwelijks de tijd om een band op te bouwen. Het boeken van resultaten wordt dan problematisch. Hier komt het grote belang om de hoek kijken van het maatschappelijk initiatief dat we in deze publicatie hebben belicht. Het vadercentrum Adam in de Haagse wijk Laakkwartier bestaat 23

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

jaar,³ Futsal Chabbab in Nijmegen 22 jaar. Jaar na jaar hebben deze organisaties geïnvesteerd in het bestendigen en verder uitbouwen van contacten en verbindingen, zo hebben ze het vertrouwen van buurtbewoners gewonnen. Daar waar projecten en professionals komen en gaan, zijn het Vadercentrum en Futsal Chabbab vaste ankerpunten in hun wijken geworden. Ook het project van de buurtmoeders, gestart in 2020, heeft de ingrediënten in zich om tot ankerpunt uit te groeien. Ze zijn er, ze zijn vertrouwd, gekend, bereikbaar (ook na kantooruren), bewoners weten dat ze er altijd terecht kunnen. Op deze wijze vervullen ze een cruciale rol bij het scheppen van een buurtklimaat dat een positieve bijdrage levert aan de wijkveiligheid. De lokale overheid zou excellerende wijkinitiatieven die zich hebben bewezen meer zekerheid in financiële zin kunnen geven, nu moeten ze vaak van jaar tot jaar hun leven via kortdurende subsidies, donaties en fondsen verlengen.

7. Community based veiligheid werkt, maar heeft grenzen

De belangrijkste les is dat community based veiligheid werkt. Bewoners vervullen een belangrijke rol bij het voorkomen en verminderen van onveiligheidsgevoelens door op elkaar te letten, te signaleren, te corrigeren, samen de rust te bewaren en bovenal te verbinden. Ook spelen zij een rol in het voorkomen dat bewoners, jongeren in de eerste plaats, te gemakkelijke kiezen voor een criminele carrière (zie de bijdrage van rolmodellen).

Zo begeleidt Vadercentrum Adam jaarlijks dertig stagiairs van het MBO en twintig taakstrafjongeren, en helpt FC Social Work jongeren uit aandachtswijken bij het behalen van een startkwalificatie, en biedt jaarlijks zo'n vijftien stageplaatsen. Ook wijkagenten leveren hieraan hun bijdrage door op tijd signalen door te geven aan geëigende wijk- en politie instanties over jongeren die dreigen te ontsporen.

Community based veiligheid kent ook grenzen. Soms is investeren in bestaande buurtnetwerken onverstandig. Tops heeft dit voor de Tilburgse Vogeltjesbuurt nauwgezet beschreven.⁴ Hier is het juist belangrijk om hechte gesloten gemeenschappen te verzwakken en te ontmantelen. In deze volksbuurt functioneren (criminele) netwerken die bewoners verleiden tot, of bestendigen van, een carrière in de (drugs)criminaliteit. Sommige bewoners hebben hier een machtspositie opgebouwd, ook ten opzichte van andere mensen die er wonen. Hier zijn interventies nodig van gespecialiseerde politiemensen. Ofwel: bij lokaal veiligheidsbeleid heb je preventie én repressie nodig.⁵ Repressie zonder preventie is eindeloos en preventie zonder repressie is tandoel.⁶

De drie initiatieven die we in deze publicatie hebben belicht, vervullen een belangrijke preventieve rol. Ze laten zien hoe je het aanwezige sociale kapitaal kunt versterken door te investeren in het opbouwen van vertrouwensrelaties, het uitbouwen van contacten en het bouwen van bruggen tussen het maatschappelijk initiatief uit de wijk en de wereld van het beleid.

3 Zwaard, Joke van en Corrie Kreuk (2012). Ik kwam om wat te doen. Werkwijze en betekenis van vadercentrum Adam. Rotterdam.

4 Tops, Pieter (2018). Een ongetemde buurt. Achterstand, ondernemingszin en criminaliteit in een volksbuurt. Uitgeverij Balans.

5 Tops, Pieter, Julien van Ostaaijen en Rob Boswijk (2022). Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030. Normaliseren, versnellen en alert lijven. VNG/Stichting Maatschappij en Veiligheid.

6 Peter Noordanus, Edward van der Torre, Pieter Tops en Jos Kester, Preventie met Gezag. Een strategie voor weerbare wijken, Aanjaagteam Ondermijning, Den Haag, februari 2021, blz. 32.

Voorwoord

Inleiding

1. Vadercentrum Adam
Den Haag

2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht
Amsterdam
Nieuw-West

3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work
Nijmegen

Reflectie

In gesprek met ... **Corina Duijndam**

Corina Duijndam is socioloog, docent en essayist. In haar onderzoek neemt Duijndam de tijd om de jongeren te leren kennen: ze woonde een halfjaar in een van de noordelijke banlieues van Parijs, en voor langere tijd in Amsterdam Nieuw-West. Voor de gemeente Den Haag werkte ze in de Schilderswijk en binnen de Haagse Hogeschool deed ze onderzoek naar het vertrouwen van jongeren in de politie. Ze is als docent Social Work & coördinator Students4Students coachingproject werkzaam bij Hogeschool Inholland. Duijndam is auteur van *De gekleurde werkelijkheid: jonge moslims tussen uitersten* (2016) en co-auteur van *Geboren en getuige in de Schilderwijk. Verhalen van jongeren in een Haagse wijk over vertrouwen in de politie* (2017).

Werelden die elkaar niet verstaan

In het interview met Movisie vertelt Duijndam dat zij zich verbaasd heeft over het beeld dat over de Schilderswijk in de verhalen naar voren komt en dat wat zij zelf zag in deze wijk: zoveel initiatieven en betrokkenheid, zoveel mensen die iets wilden doen met de situatie in de wijk, met en voor jongeren. Ze ziet dat in buurten waar het verkeerd gaat tussen jongeren en politie, of tussen buurtbewoners en gemeente, een belangrijke reden is dat die werelden elkaar niet verstaan. En dat juist die wisselwerking een belangrijke rol speelt: het wederzijdse gebrek aan vertrouwen en de verharde houding versterkt elkaar. Wat op zijn beurt kan zorgen voor radicalisering en geweld.

Initiatieven die voortkomen uit de wijk hebben de grootste kans van slagen, sluiten aan bij de energie in de wijk. Bruggenbouwers die de taal van de wijk én het systeem spreken, kunnen het verschil maken. Zij hebben wel ambtenaren of professionals nodig die echte interesse hebben en die helpen de brug te slaan naar de ambtelijke wereld. Dat zit met name in ontastbare dingen als interesse, taal en houding waarin de buurtbewoners zich herkennen. Zodat ze denken: die snapt mij, die wil mij echt ondersteunen. Dan kan er iets moois van de grond komen. 'Mensen voelen op een dieper niveau of jij hen ziet. Dat geldt voor iedereen in de wijk.'

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

In gesprek met ... **Julien van Ostaaijen**

Julien van Ostaaijen is als lector Recht en Veiligheid verbonden aan Avans Hogeschool en als universitair docent aan de Tilburg University. Hij houdt zich voornamelijk bezig met onderzoek naar instituties en het lokale bestuur en onderzoekt daarnaast de verhouding tussen samenleving en bestuur (zoals stemgedrag en burgerparticipatie). Hij is onder andere co-auteur van het essay *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030* (2022).

Goede rolmodellen

Van Ostaaijen vertelt in het interview met Movisie dat de algemene criminaliteitscijfers in Nederland dalen maar dat de zware criminaliteit en ondermijning onder jongeren juist toenemen. Jongeren worden op school, op straat of online benaderd om mee te doen aan criminele activiteiten. Op straat vinden jongeren niet altijd de beste rolmodellen, en die goede rolmodellen zijn wel nodig. 'Als iemand tegen wie jij opkijkt je aanspreekt op jouw gedrag, dan kan dit jouw gedrag positief beïnvloeden. Er zijn geen betere rolmodellen dan mede-buurtbewoners die jij al langere tijd kent, en waar je je omgeving mee deelt', aldus van Ostaaijen.

Dilemma's

Wijkagenten en jongerenwerkers hebben een andere positie in de wijk dan de politie. Ze richten zich op het versterken van sociale netwerken en investeren in de samenwerking met wijkpartners

zoals eerstelijns zorg, scholen en verenigingen. Dit leidt tot dilemma's. Enerzijds willen zij goede banden opbouwen met bewoners, maar anderzijds moeten zij handhaven. Een jongere die een mes bij zich heeft is een voorbeeld; stuur je die weg zoals in de reglementen staat, of doe je dit niet omdat je weet dat je die jongere dan kwijt bent? Van Ostaaijen pleit voor intervisiegroepen waarin wijkagenten en jongerenwerkers met elkaar op dit soort lastige casussen reflecteren.

Verbinding repressie en preventie

Een stevige verbinding in de lokale aanpak tussen repressie (zoals bevoegdheden van de burgemeester) en preventie (sociaal domein) blijft voor veel gemeenten een uitdaging. Deze verbinding is hard nodig volgens van Ostaaijen.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

In gesprek met ... **Pieter Tops**

Pieter Tops is bijzonder hoogleraar Ondernemingsstudies aan de Universiteit Leiden en lector politie en openbaar bestuur aan de Politieacademie. Hij is auteur van onder andere *Een ongetemde buurt. Ondernemingszin en criminaliteit in een volksbuurt* (2018) over de Vogeltjesbuurt in Tilburg en medeauteur van *Preventie met Gezag. Een strategie voor weerbare wijken* (2021) en het essay *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030* (2022).

Bewonersinitiatieven lossen niet alles op

In het interview met Movisie benadrukt Tops dat de inzet van burgerinitiatieven vaak goed werkt om de rust te bewaren op buurtniveau. Wanneer buurtbewoners samen dingen ondernemen, elkaar informeren en op elkaar letten draagt dit positief bij aan het veiligheidsgevoel. Ook kunnen buurtmoeders bijvoorbeeld een cruciale rol spelen in het corrigeren van jongeren die meegezogen worden in de wereld van drillrap. Tops: 'Je moet de bril opzetten dat veiligheid een sociaal vraagstuk is. Het repressieve repertoire alleen is niet voldoende. Je hebt dus alle professionals in de wijk nodig, zonder sociale basis gaat het niet lukken. En zij hebben rugdekking nodig van politie en andere organisaties om de angel eruit te halen.'

In wijken waar sprake is van georganiseerde misdaad, ligt het volgens Tops gecompliceerder. Sommige bewoners hebben er een machtspositie opgebouwd. Dat los je niet op met buurtvaders en buurtmoeders. 'De sociale aantrekkingskracht van drugs zit met name op het lokale niveau, maar daar wordt te weinig aan gedaan. Wat mij betreft moet je de netwerken beter in kaart brengen en centrale figuren eruit halen. Steviger optreden, want bij die kleine netwerken (lokaal) daar begint het. Ook Taghi is ooit klein begonnen.' Het is daarom belangrijk dat de politie signalen vanuit wijkagenten, jongerenwerkers en andere wijkprofessionals serieus neemt en sneller opschaalt om escalatie te voorkomen.

Voorwoord ▶

Inleiding ▶

1. Vadercentrum Adam
Den Haag ▶

**2. St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West ▶

**3. FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen ▶

Reflectie

Colofon

Auteurs: Esra van Koolwijk, Radboud Engbersen, Annette van den Bosch
Eindredactie: Marc Engberts
Foto's: eigen foto's van de beschreven projecten
Vormgeving: ontwerp bureau Suggestie en Illusie

Downloaden: www.movisie.nl

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van de bronvermelding:
@ Movisie, kennis en aanpak van sociale vraagstukken.

December 2023

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van het ministerie van VWS.

Voorwoord

Inleiding

1. **Vadercentrum Adam**
Den Haag

2. **St. Buurtmoeders
MoedersKracht**
Amsterdam
Nieuw-West

3. **FC (Futsal Chabbab)
Social Work**
Nijmegen

Reflectie

